

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Ved de Forandringer, der saavel her i Landet som i de nærmest tilgrænsende Lande i de sidste Decennier ere foregaaede i Lovgivningen om Afgang til at udøve Næringsret og i Paslovgivningen og ved de Forandringer, som Kommunikationsmidlerne og til dels de sociale Forhold ere undergaaede, ere de Forudsætninger, til hvilke den nugældende Lovgivning her i Landet om Haandværksfrendes og andre Arbeidsføgendes Afgang til at rejse her i Landet og øvrige hermed i Forbindelse staaende Forhold støtter sig, i den Grad blevne forandrede, at det maa anses fornødent at underkaste de herhen hørende Bestemmelser en gennemgribende Revision.

Hovedbestemmelsen herom Forordningen af 10de December 1828 forudsætter først og fremmest den da bestaaende Ordning af Haandværksforholdene her i Landet og i Udlandet, hvorefter den laugsordnede Udøvelse af Haandværket var indskrænket til Kjøbstæderne, og af hvilke den til Laug hørende Evend og Evendvandringen var en særlig eiendommelig Side, der gjorde den vandrende Haandværksfrend til en bestemt og let kjendelig Type. Den forudsætter dernæst den Tids Pastvang, saavel udenlandsk som indenlandsk, af hvilken Muligheden af at føre en saa nøie Kontrol med de enkelte Arter af Rejsende væsentlig var afhængig. Den forudsætter endelig de langsomme og besværligere Kommunikationsmidler, under hvilke Haandværksfrenden og den Arbeidsføgende i Reglen begav sig til Fods fra Sted til Sted, og Datidens Landbosforhold, under hvilke Omvandring for at søge Arbejde af Andre end Haandværksfrende hørte til Undtagelserne.

Allerede Ophævelsen af den indenlandske Pastvang maatte i høj Grad modificere de i Forordningen af 10de December 1828 indeholdte Bestemmelser, idet Forpligtelsen til at være forsynet med Vandrebog herefter i det Væsentlige kun kunde gennemføres med Hensyn til Haandværksfrende. Vel indeholder nemlig Forordningens § 14 en Regel sigtende til at indbrage ogsaa andre Arbeidsføgende under lignende Kontrol som Haandværksfrende, men

da Afgjørelsen af, hvem hertil skulde henregnes, berøede paa Politimesterens Skjøn, og Betingelsen for Reglens Virksomhed altsaa var, at alle før Rejsen maatte indfinde sig hos ham, hvilket var Tilfældet, medens den indenlandske Pastvang bestod, bortfaldt Reglens Anvendelighed, da den nævnte Evang bortfaldt. Allerede længe har derfor faktisk den Sudlænding, der ikke netop som Haandværksfrend drog om for at søge Arbejde, været unddraget den Kontrol, som Forordningen af 10de December 1828 tilsigtede. Ikke mindre har den succesfve Ophævelse af Pastvangen paa Grændsen i Forbindelse med de lettere Kommunikationsmidler gjort det umuligt at gennemføre Kontrollen ogsaa med udenlandsk Arbeidsføgende i den Stikelse, hvori den var indført ved Forordningen af 10de December 1828, og efterat det tydske Rige nu i de seneste Aar har hævet al Pastvang, staar det, henset til Bestemmelsen i Lov om Forandringer i Paslovgivningen af 12te Februar 1862 § 2, jfr. Justitsministeriets Circulære af 4de April s. A., til at vente, at den væsentligste af de Forudsætninger, til hvilke Grændsekontrollen knyttede sig, vil falde bort. Hertil kommer sluttelig de Forandringer, som Næringslovgivningen er undergaaet saavel her i Landet som i Nabolandene, senest i det tydske Rige. Alle de Forudsætninger om laugsoplærte og laugsbundne Haandværksfrende, til hvilke nogle af Forordningens væsentligste Forrifter knyttede sig, ere hermed bortfaldne, og idet Haandværks- og Fabriksdrift her i Landet nu kan udøves saavel paa Landet som i Kjøbstæderne, er Umuligheden af at opretholde Bestemmelser, der forbyde Personer, som ercære sig ved Haandværksarbejde, at søge saadant Arbejde udenfor Kjøbstæderne ligefrem givet.

Om simpelt hen at ophæve Forordningen af 10de December 1828 og dermed at tilstaa en aldeles ukontrolleret Vandring her i Landet af indenlandsk og udenlandsk Arbeidsføgende vil der nu efter Regeringens Mening ikke kunne være Spørgsmaal. Saavel Politihensyn som Hensynet til den Kommunerne